

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

директора юридичної школи з Народним комісаріатом юстиції УРСР (14.11.1944 р.). Про почасово оплату викладачів сумісників.
6. ДАОО. Ф. Р-1438. Оп. 12. Спр. 19. Арк. 23.

Ключові слова: Микола Миколайович Розенталь, юридично-біографічний напрямок в історико-правовій науці, Одеська юридична школа.

Key words: Mikola Mikolayovich Rosenthal, Legal and Biographical Direction to Historical and Legal Science, Odesa Law School.

SUGATSKA NATALIJA

*National University “Odesa Law Academy”,
Head of the Department of Humanities of Mykolaiv Educational
and Scientific Institute of Law, PhD in Historical Sciences, Associate Professor*

KALITSEVA OLENA

*National University “Odesa Law Academy”,
Senior lecturer of the Department of Humanities of Mykolaiv Educational
and Scientific Institute of Law*

HISTORICAL LEGAL DOCUMENTS OF ANCIENT OLBIA

Law in the ancient world was an authoritative and mandatory regulator of political life. In characterising the ancient city-state of Olbia, it is necessary to note the similarity of its legal and judicial systems to those of Athens, as for a long time the city was part of the Athenian Maritime Union, which had a significant impact on Olbia.

A number of Olbian legal texts have survived to nowadays. Historical legal documents are sources of law recorded in writing that have long since ceased to be in force. They only preserve the memory of the law of the past and are therefore important for historical and legal science. From those documents, we learn about the essence of the legal rules that were in force in the past.

However, it should be noted that for centuries in the history of humankind, among all sources of law, ancient customs and traditions sanctioned by the state and compulsory for the population have played a dominant role in regulating social relations. Together, they created customary law, or the so-called unwritten law, which regulated most relations in ancient history. An extensive network of customary law also existed in the Northern Black Sea states, in particular, Olbia. The customary law developed in the Northern Black Sea states was heavily influenced by the law of neighbouring peoples – first, nomadic tribes such as the Scythians and Saki, and later by Roman law. Therefore, one of the sources of Olbia law is the norms of customary law [2, p. 49].

The study of epigraphic inscriptions with legal content found by archaeologists is of great importance for analysing the development of Olbia law, since they are the most unbiased of all the sources available today. Back in the early twentieth century, V. Buzeskul, one of the patriarchs

of modern historical science, emphasised that inscriptions “are alien to the subjectivity that distinguishes the works of historians. Mostly they are more or less contemporary with the events they refer to and have come down to us directly, without being distorted by numerous correspondents” [1, p. 14].

Epigraphic inscriptions discovered during excavations allow us to scientifically analyse authentic texts of legal content: laws, decrees, resolutions, oaths, and agreements that reflect the essential features of Olbia law in the 7th century BCE – 3rd century CE.

Scientific studies in order to analyse the social structure and legal status of certain categories of the population provide numerous examples of lapidary inscriptions usage. This indicates the possibility of determining the principal features of the state law, civil law, administrative law, marriage and family law, criminal law of the polis, as well as the norms of the international law system that prevailed in the Northern Black Sea region. Olbia did not stay aloof from the rest of the world. It actively established trade relations, entered into military alliances, and concluded international agreements, which were one of the sources of law.

The most famous historical document of international law of the 1st century BCE is the Treaty of Miletus-Olbia, adopted shortly after 331 BCE, the year of the siege of Olbia by Zopyrion, the commander of Alexander the Great. The document, engraved on a stone block, was discovered by archaeologists during excavations in the city of Miletus in 1903. The agreement probably confirmed and expanded the terms of another earlier agreement. According to its articles, the citizens of Miletus and Olbia on the territory of both city-states were equal in civil rights [1, p. 16].

Yet, the primary sources of Olbia law include laws and decrees of the People’s Assembly, decrees of the Boule – the City Council, and decisions of magistrates. Laws issued on behalf of the people and the Council were the most important. They were legal acts regulating social relations and had the highest judicial power. One such law of the Olbia Polis was a special law on money circulation, also known as the decree of Kanobos. It established liability for violation of the rules on currency transactions. Its most significant point was the article obliged all purchases and sales to be carried out in local money Olbian staters. Money had to be exchanged in a designated place on a stone in the ecclesiastical building. Violators of the established norms were brought to criminal liability [3, p. 15].

The other type of legal document was decrees. They began with the words “Decided by the Council and the People”, i.e. they were adopted by the People’s Assembly and the Council. Many decrees were issued in honour of certain citizens, foreigners, who helped the polity in difficult times.

In the works of domestic archaeologists, a number of proxeny decrees have been studied, a significant number of which were discovered during the excavations of Olbia. Fragments of marble slabs with inscriptions granting the status of proxenos to foreigners living in Olbia have been subjected to a thorough analysis. A considerable number of lapidary legal documents survived to nowadays allow making a sufficiently complete and comprehensive analysis of the characteristic features of the ancient Olbia legal system.

Thus, the legal system of the Athenian polis democracy was the basis of the law of Olbia, and its peculiarity was the customs of the local or neighbouring population influence. The main sources of law were considered to be laws and decrees of the People's Assembly, decrees of the City Council, decisions of magistrates, which were made taking into account customs and traditions, and international treaties. Law and customs were often identified. In the late 5th century BCE, the priority of laws and decrees prevailed.

References:

1. Гавриленко О. А. Історія держави і права України. Стародавня доба. Харків, 2011. 64 с.
2. Гавриленко О. А. Античні держави Північного Причорномор'я: біля витоків вітчизняного права (кінець VII ст. до н. е. – перша половина VI ст. н. е.): монографія. Харків, 2006. 352 с.
3. Карышковский П. О. Монеты Ольвии. Очерк денежного обращения Северо-Западного Причерноморья в античную эпоху. Киев, 1988. 168 с.

Key words: Olbia, sources of law, historical legal documents, decrees.

Ключові слова: Ольвія, джерела права, історичні правові документи, укази.

ШЕРШЕНЬКОВА ВІКТОРІЯ АНАТОЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри історії держави і права, кандидат юридичних наук, доцент*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ (70–80-ТІ РР. XX СТ.)

Сім'я – є певним фундаментом формування особистості суспільства. Особливості регулювання сімейних відносин в Україні завжди привертало увагу науковців, особливо як сімейні відносини урегульовані сьогодні на законодавчому рівні, а також в історії. З огляду на це хотілося б звернутися до історії регулювання сімейних відносин, а саме про особливості укладення та розірвання шлюбу, про права і обов'язки членів родини, опіку та піклування відповідно до Кодексу про шлюб і сім'ю УРСР 1969 р.

Сімейні відносини в радянській Україні регулювалися Основами законодавства Союзу РСР і союзних республік про шлюб і сім'ю від 27 червня 1969 р., а також Кодексом про шлюб та сім'ю (КпШС) Української РСР було прийнято 20 червня 1969 р., який набрав чинності 1 січня 1970 р. Структурно він складався з 6 розділів, які поділялися на 26 глав і 201 статті [3, с. 398].

У розділі 1 «Загальні положення» визначені основні положення, законодавство про шлюб та його сім'ю і його застосування, позовна давність. КпШС УРСР у ст. 3 закріпив рівність жінки і чоловіка у сімейних відносинах. Рівність прав у сім'ї ґрунтувалася і на ст. 102 Конституції УРСР 1937 р., яка передбачала рівність прав жінки

Боброва Тетяна Анатоліївна Правовідповідність у контексті здійснення негативної правотворчості	102
Дараган Євген Олександрович Кодифікація права як засіб вдосконалення правового регулювання	104
Білоус Ольга Анатоліївна Гендерне право як сучасна навчальна дисципліна	107
Лисик Максим Анатолійович Питання правозаконності у врученні повісток громадянам під час воєнного стану.	109
Врона Христина Андріївна Сакральне у сприйнятті сучасної держави	111

СЕКЦІЯ 3 ІСТОРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА

Аніщук Ніна Володимирівна Внесок Валтазара Богішича у дослідження інокоштини та задруги: історико-правовий аспект	116
Діяковська Мажена Вплив римського права на розвиток права у Польщі доби Ренесансу.	118
Єфремова Наталя Володимирівна, Корнієнко Ірина Валеріївна До питання педагогічної діяльності Миколи Миколайовича Розенталя в Одеській юридичній школі	121
Sugatska Nataliia, Kalitseva Olena Historical legal documents of ancient Olbia	124
Шершенькова Вікторія Анатоліївна Правове регулювання сімейних відносин в Україні (70–80-ті рр. XX ст.)	126
Остапенко Тимур Олександрович Щодо характеристики принципів дослідження системи законодавства про державні злочини на українських землях у післяреволюційний період	130
Домбровський Олексій Ярославович Правове забезпечення репродуктивних процесів у Швейцарії: історичний аспект	133
Семенова Альбіна Павлівна Проблеми уніфікації аліментного законодавства на українських землях в складі Другої Речі Посполитої	136